

Подчерняєва Наталія Дмитрівна

Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ ОПІКУНІВ ЄВРОКЛУБІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Проаналізовано вимоги до підготовки опікунів євроклубів загальноосвітніх навчальних закладів. Охарактеризовано переваги опіки над євроклубом загальноосвітнього навчального закладу для вчителя. Запропоновано шляхи удосконалення професійної підготовки опікунів євроклубів (створити єдиний аналітичний інформаційний простір та розробити якісне методичне забезпечення; навчати опікунів євроклубів презентувати свої досягнення перед громадськістю та налагоджувати соціальне партнерство школи та інституцій громадянського суспільства).

Ключові слова: євроклуб, європейська інтеграція, опікун євроклубу, семінар-практикум, тренінг.

Проблема, її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Концепція сучасної освіти, враховуючи потреби українського суспільства, умови його інтеграції в європейське і світове співтовариства, охоплює всі сфери шкільного життя. Розвитку європейської освіти допомагає шкільний євроклуб – форма організації молоді, що сприяє творчій реалізації її членів, залученню молоді до участі в європейських ініціативах, інформуванню з питань європейської інтеграції, засвоєнню європейської тематики як нового виміру [1, с. 15]. Формують молоде покоління обізнані опікуни євроклубів, здатні до професійного розвитку, творчої співпраці та освоєння нових педагогічних технік і прийомів.

Аналіз публікацій (виділення невирішених проблем) свідчить про значний внесок вітчизняних науковців та освітян-практиків у висвітлення питань європейської тематики: проведення тренінгів з європейської інтеграції (Я. Боренько, Х. Чушак), практичних порад щодо створення євроклубу (Р. Димека, П. Кендзьора, Л. Парашенко), досвіду роботи євроклубів (В. Девда, А. Ковбасюк).

Незважаючи на інтерес дослідників до функціонування євроклубів, питання підготовки опікунів євроклубів загальноосвітніх

навчальних закладів, використання нових форм, методів його підготовки потребує дослідження.

Ціль статті – визначення актуальних проблем підготовки опікунів євроклубів загальноосвітніх навчальних закладів задля окреслення рекомендацій щодо її удосконалення.

Виклад основного матеріалу, обґрунтування результатів дослідження. У 1991 році в опублікованому Радою Європи підручнику «Teaching about Europe» було визначено три напрями реалізації європейського виміру освіти: навчання про Європу (здобуття основних знань про Європу з оглядом на глобальну і локальну перспективу); навчання в Європі (формування головних навичок, потрібних молодим європейцям); навчання для Європи (підготовка молодих людей до життя в об'єднаній Європі) [6, с. 41]. Сучасний освітньо-виховний процес має стати таким процесом, в якому відбувається соціалізація індивіда, його входження в європейську соціокультуру. Це потребує неформальних, інноваційних методів роботи з учнями, де активною ланкою виступає спільна творчість опікуна євроклубу і школяра, їх взаємодія в комунікативному колі.

Вивчення діяльності вже існуючих євроклубів, громадської думки та зарубіжного досвіду визначило, що впровадження євроклубів є своєчасним та необхідним у вихованні свідомого громадянина, здатного будувати цивілізовану європейську державу. Саме в діяльності євроклубу школи відбувається формування інформованої про європейські цінності особистості. Опікуну євроклубу необхідні гнучкість і нестандартність мислення, уміння адаптуватися до швидких змін умов життя, уміння прогнозувати динаміку досягнень учнів, проводити майстер-класи, використовувати інформаційно-комунікаційні технології, брати участь у тренінгах, ділових іграх, круглих столах, семінарах, творчих майстернях, конференціях, майстер-класах. Щоб бути компетентним у системі європейського життя, опікун євроклубу повинен знайомитись з міжнародним досвідом.

Українська асоціація європейських студій (europa.org.ua) у співпраці з Центром політологічних досліджень у рамках проекту Представництва ЄС в Україні «Підтримка євроклубів в Україні у 2011 року» провела опитування серед учасників розсилки Української мережі євроклубів. Метою опитування було зобразити портрет опікуна євроклубу. Виявилось, що опікуном євроклубу є переважно вчитель іноземної мови (45%), європейських студій (20%), історії (21%).

Близько половини респондентів зазначили, що проходили додаткову підготовку з євростудій, але це робилось шляхом короткотермінових семінарів у інститутах післядипломної

педагогічної освіти, відповідно – власна оцінка своїх знань з цих питань в опікунів євроклубів доволі низька. Лише третина опитаних вважають, що достатньо обізнані чи мають експертні знання з питань, пов'язаних з євроінтеграцією. Отримані дані свідчать про те, що існує потреба у більш системній підготовці з європейських студій, та у більш ефективному підвищенні кваліфікації освітян, які викладають питання європейської інтеграції.

Близько 50% опікунів євроклубів України зазначили, що мають додаткову підготовку з питань неформальної та громадянської освіти, інтерактивних методів викладання. Крім цього, опікуни євроклубів виявились активними в застосуванні формату неформальної освіти та інтерактивних методів викладання у своїй діяльності. Так, понад 54% опитаних зазначили, що застосовують ці методи доволі часто чи постійно, 25% – застосовують іноді, на окремих заходах, і лише 2% респондентів практично не застосовують методи неформальної освіти. У цілому, ці дані свідчать про те, що у своїй діяльності опікуни євроклубів користуються переважно базовими знаннями з європейської інтеграції, але формат поширення цих знань є неформальним, інтерактивним. Це дозволяє євроклубам бути більш ефективними у досягненні своїх цілей, оскільки в процесі неформальної освіти молоді більше зацікавлюється предметом вивчення, знання глибше засвоюються через діяльнісний підхід, і члени євроклубів разом зі своїми опікунами стають рівноправними учасниками освітнього процесу. Вік опікуна євроклубу становить від 36,5 років до 68 років.

Опіка над євроклубом – це можливість для вчителя робити те, що цікавить, бо для багатьох учителів Європа – це своєрідне хобі, яке вони розвивають разом з учнями; встановлювати кращі контакти з учнями (відносини в євроклубі демократичні; ієрархія, безперечна у навчальному класі, зникає, і вчитель відіграє роль опікуна, модератора, провідника); розвивати дидактичні вміння (у євроклубі можна тестувати нові нетипові рішення, характер дидактичного процесу стає авторським, що підвищує професійний рівень); зміцнити свою позицію у школі, піднести престиж, здійснити кар'єрне зростання. Мирослав Селятицький [5, с. 44] звертає увагу на менш вимірний елемент – збільшення задоволення від праці (в євроклубі вчитель може проявити свою експресію, творчість, небуденність та отримати можливість проведення педагогічних експериментів, які дають натхнення).

Таким чином, робота опікуном євроклубу вимагає від вчителя не тільки професійних знань у галузі європейської освіти, але й, передусім, внутрішньої мотивації. На жаль, підготовка опікунів євроклубів загальноосвітніх навчальних закладів відбувається не системно, ґрунтовне методичне забезпечення відсутнє. Але можна

відмітити, що певні кроки такої підготовки ведуться через організацію тренінгів та семінарів-практикумів.

Так, починаючи з 2008 року, громадська організація «Європейський діалог» за підтримки Європейської програми Міжнародного фонду «Відродження» проводить навчальні заняття з підготовки тренерів з європейської освіти. Учасники проектів «Тренінг для тренерів з європейської освіти» та «Чемпіони європейської освіти» зібрались у Брюховичах. Серед завдань було завершити цикл підготовки команди тренерів з європейської освіти; проаналізувати пілотні тренінги, проведені учасниками проекту; оцінити особисті результати участі у проекті для кожного учасника; напрацювати ідеї і форми для майбутньої співпраці; оцінити власну участь у проекті [2].

Учасники тренінгу відзначили, що проект сприяв їхньому професійному розвитку, розширив мережу як особистих, так і професійних контактів, ознайомив з новими методиками, зацікавив рольовими іграми; навчив міжкультурному спілкуванню та способам організації великої кількості учасників, навчив вирішувати конфлікти та чітко формулювати мету і завдання діяльності цільових груп, критично оцінювати свої вміння, краще розуміти дії партнерів та презентувати власні досягнення.

Тренінг «Нові моделі роботи з молоддю: стандарти, підходи, європейський вимір» [4] було ініційовано Кременчуцьким міським управлінням освіти та проведено тренерською командою Кременчуцького інформаційно-просвітницького центру «Європейський клуб» у співпраці з тренерами Молодіжного ініціативного центру з м. Червоноград Львівської області (2010 рік) за підтримки Представництва Європейського Союзу в Україні. Проведення заходу було обумовлено потребами опікунів з'ясувати питання: налагодження та підтримки сталого партнерства між євроклубами і школами в Україні і за кордоном; розбіжності у трактуванні принципів, змісту, форм і методів роботи євроклубів; систематичного спілкування з колегами та іншими євроклубами України; набуття навичок пошуку інформації про молодіжні програми та проекти, підготовки документів. Метою тренінгу було ознайомити опікунів із сучасними моделями та формами роботи з молоддю, з європейськими підходами партнерства, навчити організовувати та планувати діяльність євроклубів.

У місті Кам'янському Дніпропетровської області в 2017 році відбувся III міський семінар-практикум опікунів євроклубів загальноосвітніх навчальних закладів «Формування креативної особистості засобами інформаційно-освітніх технологій на європейському просторі» [3]. Кам'янське поки що залишається єдиним містом на рівні України, в якому опікунам євроклубів приділяється

Збірник наукових статей

постійна увага, створюються умови для обміну досвідом, методиками виховання молоді в дусі європейських цінностей. Ініціатором семінарів виступає методист департаменту, координатор із міжнародних питань та євроінтеграції закладів освіти міста, керівник мережі євроклубів Лариса Долина, яка зупинилася на історії виникнення програми eTwinning Plus в Європі та Україні, звернула увагу на її напрями, що розширюють сферу освітніх можливостей для учнів та вчителів, підвищують ступінь відкритості до Європи. У рамках практичного блоку відбулося знайомство з Інтернет-програмою Kizoa, за допомогою якої учасники семінару мали змогу створити яскраві фільми-презентації про країни та міста Європи. Наступними етапами семінару були представлення виставки «Євроклуб «Victory»: минуле та сьогодні», воркшоп (створення проекту «Країнами Європи за 20 хвилин»), інтелектуальний батл «Європа багатоліка».

Висновки, перспективи. Таким чином, процес підготовки опікунів євроклубів загальноосвітніх навчальних закладів слід спрямувати на розвиток таких видів умінь: проєктувальних, адаптаційних, організаційних, мотиваційних, комунікативних, умінь контролю і самоконтролю.

З метою підготовки опікунів євроклубів загальноосвітніх навчальних закладів бажано створити єдиний аналітичний інформаційний простір з діяльності євроклубів; розробити якісне методичне забезпечення опікунів євроклубів; навчати презентувати свої досягнення перед громадськістю та налагоджувати соціальне партнерство школи та інституцій громадянського суспільства; організовувати навчальні тренінги, семінари-практикуми та міжнародні обміни.

Перспективою подальших наукових досліджень може стати створення ґрунтовної методичної бази для роботи опікунів євроклубів загальноосвітніх навчальних закладів.

Література

1. Європейський клуб у школі. Навіщо? Як? Чому? Підручник для вчителів та учнів / За редакцією Рафала Димека. – Варшава, 2006. – 65 с.

2. Європейський діалог. Громадська організація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dialog.lviv.ua/wp-content/uploads/2016/02/ToT_zvit.pdf.

3. Офіційний сайт Кам'янської міської ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kam.gov.ua/ua/news/pg/30117899326724_p13/.

4. Ресурсний центр «Гурт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://gurt.org.ua/news/recent/6001/>.

5. Україна в Європі. Освітній проект. Центральний осередок удосконалення вчителів [Електронний ресурс]. – Варшава, 2006. – Режим доступу : file:///C:/Users/%D0%94%D0%B0%D1%88%D0%B0/Desktop/ukraina-weu_all.pdf

6. Shennan M. Teaching about Europe / M. Shennan. – London: Cassell, 1991.

Наталья Подчерняева. Проблема подготовки опекунов евроклубов общеобразовательных учебных заведений.

Проанализированы требования к подготовке опекунов евроклубов общеобразовательных учебных заведений. Охарактеризованы преимущества опеки над евроклубом общеобразовательного учебного заведения для учителя. Предложены пути совершенствования профессиональной подготовки опекунов евроклубов (создать единое аналитическое информационное пространство и разработать качественное методическое обеспечение; обучать опекунов евроклубов презентовать свои достижения перед общественностью и налаживать социальное партнерство школы и институтов гражданского общества).

Ключевые слова: евроклуб, европейская интеграция, опекун евроклуба, семинар-практикум, тренинг.

Nataliya Podchernyayeva. The problem of the European cultural guidelines preparing in general educational institutions.

The requirements for the preparation of Euroclub`s guardians in a general educational institution are analyzed. The advantages of guardianship at the Euroclub in a general educational institution for the teacher are described. The ways of improving the professional training of Euroclub trustees (to create a single analytical information space and to develop the quality of methodological support, to teach the guardians of Euroclubs how to present their achievements to a public and how to establish social partnership of the school and civil society institutions) are proposed.

Keywords: Euroclub, European integration, guardian of the Euroclub, workshop, training.

Стаття надійшла до редакційної колегії 04.05.2018

Прийнято до друку 08.05.2018

Інформація про автора:

Подчерняева Наталья Дмитривна – аспірант кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди.